

Maciej Kobak¹

WSPiA Rzeszowska Szkoła Wyższa w Rzeszowie

**ZWIĘZŁOŚĆ UZASADNIENIA WYROKU WOJEWÓDZKIEGO SĄDU
ADMINISTRACYJNEGO**

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/TSP-W.2025.008>

Date of receipt: 09.10.2025

Date of acceptance: 05.12.2025

**Conciseness of the justification of the judgment of the Voivodeship Administrative Court
(Summary)**

The aim of the article is to present the issue of conciseness of the justification of the judgment of the provincial administrative court. The author's remarks focus on the meaning of the very notion of brevity of the statement of reasons for a judgment, the scope of application of this requirement, and the consequences of its violation. In the author's opinion, the requirement of brevity does not have an unambiguous content and can be understood in two ways: as an obligation to include in the content of the justification only such elements that rationalize the judgment issued, and as a prohibition to formulate legal arguments and assessments in an unnecessarily long-winded manner. In the author's opinion, the requirement of brevity does not refer to all the elements of the justification required by law, and its violation – as a rule – does not affect the content of the judgment ruling.

Key-words: justification of the judgment, elements of the justification of the judgment of the voivodeship administrative court, conciseness of the justification of the judgment of the voivodeship administrative court.

Streszczenie

Celem artykułu jest przedstawienie problematyki zwięzłości uzasadnienia wyroku wojewódzkiego sądu administracyjnego. Uwagi Autora koncentrują się na znaczeniu samego pojęcia zwięzłości uzasadnienia wyroku, zakresu obowiązywania tego wymogu, oraz skutkach jego naruszenia. W przekonaniu Autora wymóg zwięzłości nie ma jednoznacznej treści i może być rozumiany na dwa sposoby: jako obowiązek zamieszczenia w treści uzasadnienia wyłącznie takich elementów, które racjonalizują wydany wyrok oraz jako zakaz formułowania wywodów i ocen prawnych w sposób niepotrzebnie rozwlekły. Zdaniem Autora wymóg zwięzłości nie odnosi się do wszystkich wymaganych prawem elementów uzasadnienia, a jego naruszenie - co do zasady – nie ma wpływu na treść rozstrzygnięcia wyroku.

Słowa kluczowe: uzasadnienie wyroku, elementy uzasadnienia wyroku wojewódzkiego sądu administracyjnego, zwięzłość uzasadnienia wyroku wojewódzkiego sądu administracyjnego.

¹ Maciej Kobak – WSPiA Rzeszowska Szkoła Wyższa w Rzeszowie, Sędzia Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Rzeszowie, e-mail: kobak.maciej@gmail.com, ORCID: 0000-0002-4481-9240.

1. Ustawowy paradygmat uzasadnienia wyroku sądu administracyjnego

Na gruncie postępowania sądowoadministracyjnego², podobnie zresztą, jak w innych postępowaniach sądowych³, ustawodawca zdecydował się na prawne określenie elementów, jakie powinno zawierać uzasadnienie wyroku. Z perspektywy oczekiwanej racjonalizacji wyroku wojewódzkiego sądu administracyjnego⁴, do której dochodzi poprzez sporządzenie jego uzasadnienia przyjęte rozwiązanie trzeba ocenić jako prakseologicznie sensowne⁵. Funkcją uzasadnienia nie jest bowiem zrelacjonowanie całego procesu rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy sądowoadministracyjnej. Materiały pozwalające na jego odtworzenie znajdują się w aktach sądowych. Bazowym celem uzasadnienia wyroku sądu administracyjnego jest przedstawienie racji dla samej decyzji stosowania prawa, a więc argumentów uzasadniających zawarte w rozstrzygnięciu wyroku konsekwencje przeprowadzonej kontroli legalności działania administracji publicznej. Normatywną dekretację elementów strukturalnych uzasadnienia wyroku sądu administracyjnego należy postrzegać jako efekt decyzji, w oparciu o którą wyodrębniono pewne uniwersalne kategorie przesłanek, na których powinno opierać się każde rozstrzygnięcie sądu administracyjnego. W założeniu określenie tych przesłanek musi mieć charakter paradygmatyczny, a więc na tyle ogólny, aby dały się aplikować na gruncie każdej sprawy sądowoadministracyjnej, niezależnie od jej przedmiotowo-podmiotowej charakterystyki. Przyjąć zatem należy, że wskazanie elementów, jakie ma zawierać uzasadnienie wyroku sądu administracyjnego jest równoznaczne z normatywnym narzuceniem przesłanek, które powinny determinować każdą sprawę dotyczącą legalnościowej kontroli działalności administracji publicznej. Oznacza to, iż już na poziomie ustawy zdecydowano, jakie przesłanki rozstrzygnięcia sądu administracyjnego powinny znaleźć się w uzasadnieniu wyroku, aby można było przyjąć, iż jest on racjonalny. Chodzi oczywiście o racjonalność wewnętrzną, a więc racjonalność jaką przyjął wojewódzki sąd administracyjny wydając wyrok w konkretnej sprawie. Skonstruowanie treści uzasadnienia wyroku sądu administracyjnego w oparciu o wyznaczone przez prawo

² Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, Dz. U. 2024 r. poz. 935 ze zm.; dalej w skrócie: „P.p.s.a.”

³ Zob. art. 327¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego, Dz. U. 2024 r. poz. 1568 ze zm.; dalej w skrócie: „K.p.c.” i art. 424 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego, Dz. U. 2024 r. poz. 46 ze zm.; dalej w skrócie: „K.p.k.”

⁴ Szerzej na temat racjonalizacji decyzji sądowej poprzez jej uzasadnienie zob. J. Wróblewski, *Sądowe stosowania prawa*, Warszawa 1988, s. 261-268.

⁵ W kwestii teoretycznego ujęcia funkcji racjonalizacyjnej uzasadnienia wyroku zob. I. Rzucidło, *Funkcje uzasadnienia sądowego*, Studenckie zeszyty naukowe 2011, z. 21, s. 53-56; Z. Wojnicki, *Funkcje uzasadnień decyzji sądowych*, Studia Prawno-Ekonomiczne 1989, t. XLIII, s. 53-57.

przesłanki ma umożliwić przeprowadzenie weryfikacji racjonalności rozstrzygnięcia sprawy sądowoadministracyjnej, nie gwarantuje natomiast prawidłowości tego rozstrzygnięcia. Kategorialne ujęcie przesłanek wyroku sądu administracyjnego, jakie muszą znaleźć się w uzasadnieniu wyznacza jedynie jego wzorcową konstrukcję, odzwierciedlającą etapowość i metodologiczną charakterystykę procesu stosowania prawa przez ten sąd. Wypełnienie tych przesłanek konkretną treścią, odpowiadającą układowi faktyczno-prawnemu danej sprawy może jednak nie być prawidłowe. Pomimo że uzasadnienie będzie zawierać wszystkie elementy wymagane prawem, a zatem będzie strukturalnie kompletne, to albo w ogóle nie będzie racjonalizować odnoszącego się do niego rozstrzygnięcia (np. skutek powołania się na fakty dotyczące zupełnie innej sprawy) albo będzie racjonalizować rozstrzygnięcie błędne.

Zgodnie z treścią art. 141 § 4 P.p.s.a. uzasadnienie wyroku sądu administracyjnego powinno zawierać zwięzłe przedstawienie stanu sprawy, zarzutów podniesionych w skardze, stanowisk pozostałych stron, podstawę prawną rozstrzygnięcia oraz jej wyjaśnienie. Ponadto, jeżeli w następstwie uwzględnienia skargi sprawa ma być ponownie rozpatrzona przez organ administracji, uzasadnienie powinno również zawierać wskazania co do dalszego postępowania.

Celem niniejszego opracowania jest wyjaśnienie znaczenia i zakresu wymogu zwięzłości uzasadnienia wyroku wojewódzkiego sądu administracyjnego. Z przedmiotu analizy celowo wyłączono uwagi odnoszące się do zwięzłości uzasadnienia wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego, albowiem zakres jego kompetencji orzeczniczej został ściśle powiązany z granicami skargi kasacyjnej⁶, co oznacza, że w znacznym stopniu - *in casu* – wyznacza go wola strony wnoszącej ten środek zaskarżenia. Wojewódzki sąd administracyjny nie jest związany zarzutami i wnioskami skargi oraz powołaną w niej podstawą prawną⁷. Z założenia więc przeprowadzona przez niego kontrola zaskarżonej działalności administracji publicznej ma charakter kompleksowy, tj. odnosi się do wszystkich uwarunkowań normatywnych wyznaczających jej legalność. Z tego też względu przewidziany treścią art. 141 § 4 P.p.s.a. wymóg zwięzłości uzasadnienia wyroku sądu administracyjnego zdecydowanie mocniej skorelowany jest z orzecnictwem wojewódzkich sądów administracyjnych.

⁶ Art. 183 § 1 P.p.s.a.

⁷ Art. 134 § 1 P.p.s.a.

2. Rozumienie wymogu zwięzłości uzasadnienia

Normując przesłanki uzasadnienia wyroku sądu administracyjnego ustawodawca posłużył się przymiotnikiem jakościowym „zwięzły”. Termin „zwięzły” wyraża taką cechę określonego nośnika informacji, która sprowadza się do maksymalizacji treści przy minimalizacji danych. Chodzi więc o to, aby zachowując funkcję przekazu, dostarczyć wymagane informacje przy jak najoszczędniejszym wykorzystaniu danych, w których je zakodowano. W relacji do uzasadnienia wyroku sądu administracyjnego, które ze swej natury jest przekazem językowym, „zwięzłość” oznacza nakaz optymalizacji jego treści jedynie do kwestii istotnych z perspektywy wydanego rozstrzygnięcia. Uzasadnienie powinno więc zawierać wyłącznie taką treść, która odpowiada przesłankom, na podstawie których sąd dokonał legalnościowej kontroli zaskarżonego działania administracji publicznej.

Z perspektywy treści art. 141 § 4 P.p.s.a. uprawniony wydaje się wniosek, że cechy „zwięzłości” nie muszą posiadać wszystkie elementy uzasadnienia⁸. Stylistyka tego przepisu dowodzi, że zwięzłe powinno być przedstawienie: stanu sprawy, zarzutów podniesionych

w skardze oraz stanowisk pozostałych stron⁹. Wymóg zwięzłości nie dotyczy natomiast podstawy prawnej rozstrzygnięcia i jej wyjaśnienia¹⁰. W art. 141 § 4 P.p.s.a. przesądzono, że uzasadnienie wyroku powinno „zawierać” określone jego treścią elementy. Substancją poszczególnych składowych uzasadnienia, tj. stanu sprawy, podstawy prawnej, itd. są słowa, język pisany. Wyodrębnienie danego zbioru słów zapisanych w uzasadnieniu, w ramach jednego z jego elementów, o których mowa w art. 141 § 4 P.p.s.a. następuje w drodze aktywności intelektualnej opartej na wiedzy o tym, jakie są cechy dystynktywne każdego

z nich. Aktywność ta wymaga więc pewnego przygotowania i wiedzy prawniczej. Adresatem art. 141 § 4 P.p.s.a. jest sąd, a więc podmiot, który w założeniu takimi kwalifikacjami dysponuje. Jeżeli więc art. 141 § 4 P.p.s.a. nakazuje, aby uzasadnienie „zawierało” określone elementy, to jest to równoznaczne z koniecznością wypełnienia go treścią pozwalającą na skompletowanie adekwatnych dla tych elementów zbiorów informacji.

⁸ Odmienne NSA w wyroku z 30 marca 2006 r., I FSK 795/05.

⁹ Zob. wyrok NSA z 25 czerwca 2013 r., II FSK 2182/11.

¹⁰ Tak również NSA w wyrokach z 13 lutego 2020 r., II GSK 3525/17 i z 21 listopada 2024 r., I OSK 1709/21.

3. Zakres wymogu zwięzłości uzasadnienia

Ustawodawca podał, że uzasadnienie powinno zawierać „zwięzłe przedstawienie stanu sprawy, zarzutów podniesionych w skardze, stanowisk pozostałych stron, podstawę prawną rozstrzygnięcia oraz jej wyjaśnienie”, a jeżeli wyrok uwzględnia skargę i sprawa ma być ponownie rozpatrzona przez organ administracji publicznej powinno również zawierać „wskazania co do dalszego postępowania”. Wyraźnie wyodrębnił więc dwie grupy elementów uzasadnienia: pierwszą, w ramach której dochodzi do „przedstawienia” elementów w postaci stanu sprawy, zarzutów podniesionych w skardze oraz stanowisk pozostałych stron i drugą, obejmującą podstawę prawną rozstrzygnięcia oraz jej wyjaśnienie i ewentualnie wskazania co do dalszego postępowania. Cechę „zwięzłości” przypisano wyłącznie tym elementom uzasadnienia, które mają zostać przedstawione. Świadczy o tym jednoznacznie zmiana przypadku, z dopełniacza przy odmianie słów: „stanu sprawy, zarzutów podniesionych w skardze, stanowisk pozostałych stron” na biernik, przy odmianie słów: „podstawę prawną rozstrzygnięcia oraz jej wyjaśnienie”. Dowodzi to tego, że elementy „stan sprawy, zarzuty podniesione w skardze i stanowiska pozostałych stron” skorelowane są z obowiązkiem ich „zwięzłego przedstawienia”, a „podstawa prawna rozstrzygnięcia i jej wyjaśnienie” oraz „wskazania co do dalszego postępowania” z wymogiem „zawierania się” w uzasadnieniu.

Przyjęte rozwiązanie można racjonalizować tym, że te elementy uzasadnienia, które są „przedstawiane” mają charakter sprawozdawczy, odnoszą się do pewnych zaszłości, które sąd powinien mieć na uwadze rozstrzygając sprawę sądowoadministracyjną. Tak w doktrynie, jak i w orzecznictwie, tę część uzasadnienia często określa się jako „część historyczną”¹¹. Sporządzenie uzasadnienia jako działanie następcze (w ujęciu *stricte* czasowym) wobec samego wyroku pozwala sądowi na pewną selekcję informacji składających się na stan sprawy, zarzuty skargi oraz stanowiska stron i ograniczenie ich wyłącznie do takiego zbioru, który miał znaczenie z perspektywy wydanego rozstrzygnięcia. Uzasadnienie wyroku z założenia powstaje po jego wydaniu, a więc po przesądzeniu jakie były normatywne wzorce kontroli zgodności z prawem kwestionowanego skargą działania administracji publicznej i jak ta kontrola wypadła. Istotne fakty i twierdzenia stron, na moment sporządzania uzasadnienia, są zatem

¹¹ Zob. przykładowo wyroki NSA z 9 kwietnia 2024 r., III OSK 307/22 oraz z 28 listopada 2023 r., I GSK 1301/20; A. Kisielewicz, *Część historyczna uzasadnienia orzeczenia, czyli zanim „Naczelny Sąd Administracyjny zważył, co następuje”* (w:) *Uzasadnianie wyroków sądowych. Zasady i kontrowersje. Materiały z konferencji Biura Orzecznictwa NSA*, Warszawa 26 marca 2012, Warszawa 2013, s. 61-72.

wyznaczone przez hipotezy norm składających się na podstawę prawną wydanego wyroku. Informacje, które nie mieszczą się w tak wyznaczonych granicach należy ocenić, jako nierealizujące wymogu „zwięzłości”, choć z tym zastrzeżeniem, że nie dotyczy to wszystkich elementów uzasadnienia, które owym wymogiem objęto. Nie ma bowiem wątpliwości, że realizacja konstytucyjnego prawa do sądu, które gwarantuje rozpatrzenie sprawy przez niezawisły, niezależny i bezstronny sąd wymaga, aby w uzasadnieniu wyroku znalazło się odniesienie wobec zgłaszanych przez strony twierdzeń i zarzutów, nawet jeżeli nie miały one znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Głębokość i szerokość argumentacji przedstawionej w uzasadnieniu powinna w takim układzie uwzględniać uwarunkowania konkretnej sprawy. W każdym przypadku należy stronie udostępnić taki zakres informacji, który pozwoli jej na zracjonalizowanie przejętej przez sąd oceny o braku podstaw do zaaprobowania prezentowanego przez nią w toku postępowania stanowiska. „Zwięzłość” tej części uzasadnienia będzie wyznaczana przez tak założony cel.

4. Zwięzłość uzasadnienia a podstawa prawna rozstrzygnięcia

Analogicznych cech nie posiada podstawa prawna rozstrzygnięcia. Stanowi ona bowiem elementem normatywny, który zdeterminował treść rozstrzygnięcia sądu administracyjnego. Zakres ujawnienia podstawy prawnej rozstrzygnięcia w uzasadnieniu wyroku nie podlega stopniowaniu. Nie można wszak przyjąć, że tylko jakaś część podstawy prawnej była w tym względzie istotna. Podstawa prawna rozstrzygnięcia oraz jej wyjaśnienie, w odróżnieniu od stanu sprawy, jest elementem „twórczym”. Nie jest żadną zaszłością, której wystąpienie zostaje przez sąd potwierdzone i ocenione. Jest stworzoną z przepisów prawa strukturą dyrektyw, przy wykorzystaniu których sąd administracyjny stwierdza, czy zaskarżone działanie administracji publicznej było zgodne z prawem a następnie wydaje w tym przedmiocie rozstrzygnięcie. Architektura normatywna podstawy prawnej rozstrzygnięcia jest modułowa. Poszczególne jej komponenty – normy prawne – umocowują sąd administracyjny do podjęcia czynności o odmiennym charakterze: ustrojowym, procesowym i materialnoprawnym, które wyłącznie jako całość wyczerpują znamiona przypisanej mu ustrojowo funkcji, którą jest sprawowanie wymiaru sprawiedliwości poprzez kontrolę legalności działania administracji publicznej. W tym ujęciu, rezygnacja z wymogu „zwięzłości” wobec podstawy prawnej rozstrzygnięcia i jej wyjaśnienia wydaje się być uzasadniona.

W kategoriach braku zwięzłości nie można kwalifikować układu, w którym WSA w uzasadnieniu wyroku przedstawi podstawę prawną rozstrzygnięcia powołując się na

przepisy, które nie powinny wejść w jej skład (przyjmie wadliwą podstawę prawną wyroku). Takie działanie sądu nie będzie naruszeniem wymogu zwięzłości, o którym mowa w art. 141 § 4 P.p.s.a., lecz naruszeniem innych przepisów, np. niewłaściwego zastosowania prawa materialnego.

W powierzchownym odbiorze niejednoznaczna w kontekście realizacji wymogu zwięzłości może wydawać się sytuacja, w której WSA w rozważaniach prawnych poza argumentami wykazującymi racjonalność wydanego rozstrzygnięcia – *ratio decidendi* – zawrze również oceny prawne wykraczające swym przedmiotem poza granice sprawy – *obiter dictum*. Działanie takie wcale nie musi być nieracjonalne, może bowiem wynikać z chęci przedstawienia w szerszej perspektywie sytuacji prawnej stron postępowania, w której rozstrzygany spór jest jedynie jednym z elementów kształtujących ich prawa i obowiązki. Formułując część prawą uzasadnienia w ten sposób sąd zmierza do sklaryfikowania relacji prawnej pomiędzy stronami i ułatwienia im jej zrozumienia, tak aby zminimalizować ryzyko dalszych sporów w przyszłości. I w tym wypadku, pomimo że sąd podaje w uzasadnieniu treść, która nie odnosi się bezpośrednio do podstawy prawnej wydanego rozstrzygnięcia, nie można przyjąć, iż jest ona zbędna i kłóci się z realizacją wymogu zwięzłości.

5. Zwięzłość uzasadnienia a rozpoznanie i rozstrzygnięcie sprawy sądowoadministracyjnej

Przedstawione wnioski korespondują z innymi postanowieniami P.p.s.a. Jak stanowi art. 106 § 1 P.p.s.a. do zwięzłego przedstawienia stanu sprawy, ze szczególnym uwzględnieniem zarzutów skargi dochodzi również na rozprawie, zaraz po wywołaniu sprawy. Realizacja dyrektywy zadekretowanej w art. 106 § 1 P.p.s.a. polega na tym, że sąd referuje uwarunkowania, w których przeprowadzi kontrolę zgodności z prawem zaskarżonego działania administracji publicznej. Czyni to zatem uprzednio wobec rozstrzygnięcia sprawy sądowoadministracyjnej. Po złożeniu sprawozdania przez sędziego sprawozdawcę swoje żądania, wnioski i wyjaśnienia składają skarżący i pozostałe strony (art. 106 § 2 P.p.s.a.). Korelacja treści art. 106 § 1 i § 2 P.p.s.a. z art. 141 § 4 P.p.s.a. jest oczywista. Uzasadnienie wyroku wobec aktywności realizowanej przez sąd i strony postępowania na podstawie art. 106 § 1 i § 2 P.p.s.a. ma charakter sprawozdawczy. Dotyczy to oczywiście wyłącznie stanu sprawy, zarzutów skargi oraz stanowisk stron.

Z kolei zgodnie z art. 139 § 3 P.p.s.a. po wydaniu i ogłoszeniu wyroku sędzia sprawozdawca podaje najważniejsze powody rozstrzygnięcia. Symptomatyczne jest to, że

i w tym wypadku ustawodawca nie przypisał aktywności sądu cechy „zwięzłości”. Pozostał zatem konsekwentny i spójny względem dyrektyw wynikających z art. 141 § 4 P.p.s.a., które spod wymogu zwięzłości wyłączają zawartą w uzasadnieniu wyroku podstawę prawną rozstrzygnięcia i jej wyjaśnienie. Użył natomiast innego kwantyfikatora: „najważniejsze powody”. Mając na uwadze charakter czynności ustnego podania najważniejszych powodów rozstrzygnięcia można przyjąć, iż limituje ona upublicznienie przesłanek przeprowadzonej kontroli sądowoadministracyjnej w sposób ilościowo-jakościowy. Chodzi o to, że tłumacząc obecnym podczas ogłoszenia wyroku, dlaczego zapadło takie, a nie inne rozstrzygnięcie sąd nie musi zreferować, tych wszystkich elementów, jakie wymagane są w uzasadnieniu pisemnym¹² (element ilościowy), a nadto nie musi uzasadniać ich w sposób kompletny (element jakościowy). Sąd administracyjny w ustnych motywach rozstrzygnięcia nie jest zobligowany do przedstawienia wszystkich racji, które przesądziły o kierunku wydanego rozstrzygnięcia. Powinien natomiast podać argumenty główne, zasadnicze¹³. Sam fakt, że w art. 139 § 3 P.p.s.a. posłużono się zwrotem ocennym – „najważniejsze powody” – świadczy o tym, że dobór tych argumentów pozostawiony został do decyzji sądu i powinien być kształtowany uwarunkowaniami konkretnej sprawy sądowoadministracyjnej.

Podanie najważniejszych powodów rozstrzygnięcia nie jest więc równoznaczne ze sporządzeniem uzasadnienia w sposób zwięzły. Zwięzłość uzasadnienia odnosi się wyłącznie do jego cech jakościowych, a nie ilościowych. W żaden sposób nie wyłącza obowiązku przedstawienia w uzasadnieniu wszystkich jego elementów, o których mowa w art. 141 § 4 P.p.s.a. Zwięzłość uzasadnienia ma optymalizować zakres przekazywanych w nim informacji poprzez wyznaczenie jego granic podstawą prawną zwartego w wyroku rozstrzygnięcia oraz realizacją konstytucyjnego prawa do sądu.

Zaprezentowane konkluzje ujawniają silne skorelowanie pomiędzy mechanizmami procesowymi rządzącymi rozpoznaniem i rozstrzygnięciem sprawy sądowoadministracyjnej podczas rozprawy oraz sporządzeniem pisemnego uzasadnienia wyroku. Struktura rozprawy pozwala wyodrębnić etap, w którym sąd dokonuje przedstawienia stanu sprawy – referat sędziego sprawozdawcy – oraz etap wyjaśnienia podstaw wydanego wyroku – ustne podanie najważniejszych powodów rozstrzygnięcia. Oba etapy „rozdziela” wydanie i ogłoszenie wyroku. Na analogicznych zasadach sporządza

¹² Tak również NSA w wyroku z 8 lutego 2008 r., II OSK 2039/06.

¹³ W. Piątek, *Glosa do wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 27 stycznia 2011 r. (sygn. akt I FSK 1143/10)*, ZNSA 2011, nr 5, s. 169.

się pisemne uzasadnienie wyroku, w którym wyodrębnia się część historyczną (sprawozdawczą, faktualną) i część zważającą (prawną).

6. Wymóg zwięzłości uzasadnienia jako *leges imperfectae*

Wymóg zwięzłości sprawozdawczych elementów uzasadnienia wyroku sądu administracyjnego nie ma charakteru czysto normatywnego. Owszem został on wyartykułowany w przepisach prawa, niemniej jest raczej postulatem, wypowiedzią optatywną, a nie dyrektywą, której naruszenie mogłoby stanowić skuteczny zarzut skargi kasacyjnej. Artykuł 141 § 4 P.p.s.a. jest przepisem prawa procesowego, a zatem jego naruszenie mogłoby prowadzić do uwzględnienia skargi kasacyjnej wyłącznie, gdyby mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 174 pkt 2 P.p.s.a.) Trudno sobie wyobrazić, aby takiej kwalifikacji podlegała niepotrzebna nadmiarowość treści uzasadnienia. Będzie ona miała wpływ na jego odbiór, pozostanie jednak bez znaczenia dla samego rozstrzygnięcia. Braku zwięzłości uzasadnienia nie należy mylić z innymi jego wadami. W żadnym wypadku brak zwięzłości uzasadnienia nie może być równoznaczny ze sporządzeniem go w sposób uniemożliwiający odtworzenie przesłanek wydanego przez sąd wyroku. Brak zwięzłości uzasadnienia ogranicza się do takich układów, w których oprócz treści wystarczającej do optymalnego przedstawienia poszczególnych jego elementów wymaganych postanowieniami art. 141 § 4 P.p.s.a., zawiera ono treść nadmiarową, niewpływającą jednak na merytoryczną ocenę wydanego rozstrzygnięcia. Sporządzenie uzasadnienia wyroku w sposób, który *de nomine* daje możliwość redakcyjnego wyodrębnienia jego poszczególnych elementów, ale *de facto* nie pozwala treściowo zrekonstruować adekwatnych przesłanek wydanego rozstrzygnięcia, należy kwalifikować w kategoriach innych wadliwości niż naruszenie wymogu zwięzłości. Zredukowanie treści uzasadnienia w stopniu uniemożliwiającym odtworzenie przesłanek wydanego rozstrzygnięcia nie jest „nadmierną zwięzłością”, lecz wadą polegającą na jego niekompletności. Zauważyć należy, że „zwięzłość” odnosi się do tych elementów strukturalnych uzasadnienia, które są w nim „przedstawiane”. Jeżeli uzasadnienia nie zawiera stanu sprawy, zarzutów podniesionych w skardze lub stanowisk pozostałych stron, to znaczy, że te elementy nie zostały w nim przedstawione, a zatem kwestia oceny ich zwięzłości jest logicznie wykluczona. „Zwięzłość” może odnosić się wyłącznie do tych elementów uzasadnienia, które się w nim znajdują. Ujmując rzecz wprost: przeciwieństwem „zwięzłego przedstawienia przesłanek wyroku” jest „niezwięzłe przedstawienie przesłanek wyroku”, a nie brak ich przedstawienia.

Naruszenie wymogu zwięzłości urzeczywistnia się więc poprzez zamieszczenie w uzasadnieniu treści zbędnych, niepotrzebnych z perspektywy wymogu przedstawienia racji wykazujących trafność rezultatów kontroli zaskarżonego działania administracji publicznej. Brak zwięzłości uzasadnienia oznacza, że jego treść „przekracza próg” niezbędności udostępnienia danych koniecznych do zrekonstruowania argumentów prawnych wydanego wyroku. Jeżeli uzasadnienie nie osiąga tego progu, nie zawiera treści przekazującej dane pozwalające odtworzyć przesłanki wydanego rozstrzygnięcia, to jest niekompletne, a nie „zbyt zwięzłe” lub „niedostatecznie zwięzłe”. Jak już wyżej podano, „zwięzłość” jest cechą kwalifikującą jakość, nie ilość uwarunkowanych nią elementów uzasadnienia¹⁴. Mimo braku zwięzłości uzasadnienie nie będzie naruszać przepisów prawa procesowego w sposób mogący mieć istotny wpływ na wynik sprawy, jeżeli będzie cechować się logicznym związkiem i zgodnością z treścią rozstrzygnięcia, brakiem wywodów sprzecznych lub rozbieżnych z rozstrzygnięciem, argumentacyjną poprawnością wywodów, prostotą ujęcia oraz kompletnością motywów.

7. Podsumowanie

W oparciu o zaprezentowane uwagi można przyjąć, że pojęcie zwięzłości uzasadnienia może konsumować dwojaki rodzaj układy. Do układu pierwszego należy zaliczyć taką konfigurację, w której treść uzasadnienia, pomimo iż będzie ograniczać się do elementów koniecznych z perspektywy art. 141 § 4 P.p.s.a., to znaczy, nie będzie zawierać elementów treściowo zbędnych, może nie cechować się zwięzłością. Będzie to dotyczyło takich uzasadnień, w których którykolwiek z elementów uzasadnienia, a więc nie tylko stan sprawy, zarzuty skargi oraz stanowiska stron, ale również podstawa prawna i jej wyjaśnienie¹⁵ przedstawiony został nielapidarnie, w sposób rozwlekły. Nie chodzi więc o to, że sędzia zawiera w uzasadnieniu informacje niepotrzebne z perspektywy podania racji zapadłego rozstrzygnięcia, lecz o to, że sposób podania tych racji, rozumiany jako „styl pisania uzasadnienia” jest bardzo szeroki, mało syntetyczny¹⁶. W tym ujęciu zwięzłość będzie więc synonimem zobowiązania do rzeczowości, rozumianej jako unikanie elementów językowych, które są zbędne ze względu na funkcję komunikatywną

¹⁴ Podanych uwarunkowań nie dostrzegł Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 21 września 1994 r., III ARN 43/94, którym uwzględniając rewizję nadzwyczajną od postanowienia NSA stwierdził: „należy stwierdzić, że nadmierna zwięzłość uzasadnienia zaskarżonego postanowienia ma istotne braki, które uniemożliwiają ocenę zasadności przyjętego przez Naczelną Sąd Administracyjny stanowiska w sprawie”.

¹⁵ Oraz ewentualnie wskazania co do dalszego postępowania.

¹⁶ Szerzej na temat stylu pisania uzasadnień sądowych zob. R. A. Posner, *Judges' writing styles (and do they matter?)*, The University of Chicago Law Review 1995, nr 62, s. 1421-1451.

wypowiedzi. Innymi słowy, uzasadnienia nie może cechować rozwlekłość polegająca na nadmiernej ilości słów nic nieznaczających lub powtarzających się, a więc niepotrzebnych. Jak słusznie zauważa J. Gudowski „język uzasadnienia powinien być prosty, beznamiętny, merytoryczny, daleki od przesadnej erystyki, tanich chwytów retorycznych i ryzykownych figur stylistycznych. Emocja języka powinna być stonowana do minimum, niepożądane jest używanie ekspresywizmów, środków stylistycznych właściwych językowi literackiemu, wyrażen rzadkich i powszechnie mało znanych, argumentów *ad personam*, epitetów, pustych pytań retorycznych. Nie należy więc posługiwać się stylem podniosłym lub publicystycznym ani zanadto potocznym”¹⁷.

W drugim z wyróżnionych układów „zwięzłość” odnosi się do wymogu powołania w uzasadnieniu wyłącznie takiej treści, która jest niezbędna do wykazania racjonalności wydanego rozstrzygnięcia. W takim zorientowaniu uzasadnienie nie będzie zwięzłe, jeżeli podana w nim treść, którą można rozdysponować w ramach jego poszczególnych elementów konstrukcyjnych wymaganych postanowieniami art. 141 § 4 P.p.s.a. będzie częściowo nadmiarowa, to znaczy, będzie zawierała elementy niepotrzebne w kontekście wykazania podstaw rozstrzygnięcia wyroku.

Teoretyzując można dopuścić takie układy, w których uzasadnienie: 1) nie będzie zwięzłe w obu ujęciach¹⁸; 2) będzie zwięzłe w pierwszym ujęciu i jednocześnie pozbawione tej cechy w ujęciu drugim; 3) nie będzie zwięzłe w pierwszym ujęciu i jednocześnie zwięzłe w drugim. Wydaje się, że wyrażony postanowieniami art. 141 § 4 P.p.s.a. postulat zwięzłości podania stanu sprawy, zarzutów skargi oraz stanowisk stron można rozumieć w sposób uwzględniający oba przedstawione ujęcia, choć niewątpliwie większe znaczenie należy przypisać temu, które wyłącza z treści uzasadnienia elementy zbędne.

Rzetelność wymaga odnotowania, że rozwiązania przyjęte na gruncie procedury karnej i cywilnej zasadzają się na odmiennym założeniu. Tak przepisy K.p.k., jak i przepisy K.p.c. cechę zwięzłości przypisują uzasadnieniu wyroku *en bloc*¹⁹. Przedmiotowe różnicowanie nie oznacza, że którekolwiek z tych rozwiązań jest wadliwe.

¹⁷ J. Gudowski, *Uzasadnienie orzeczeń Sądu Najwyższego w sprawach cywilnych* (w:) *Uzasadnienia decyzji stosowania prawa*, red. I. Rzucidło-Grochowska, M. Grochowski, Warszawa, s. 248 i 249.

¹⁸ Na ten charakter braku zwięzłości uwagę zwrócił J.P. Naworski w głosie do wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 22.07.2022 r., II GSK 1377/20, Glosa 2023, z. 3, s. 21-33. Zwrócił uwagę, że „[w]ystarczy nawet pobieżna jego (uzasadnienia, przyp. M.K.) lektura, aby zgubić wątek w wywodach, których znaczna część była zbędna dla wykazania podstawy prawnej rozstrzygnięcia i jej wyjaśnienia. Inny zarzut dotyczy długich i wielowątkowych zdań, których odczytanie i zrozumienie wcale nie jest proste.

¹⁹ Zob. art. 327 § 2¹ K.p.c. i art. 424 § 1 *ab initio* K.p.k.

BIBLIOGRAFIA

- Gudowski J., *Uzasadnienie orzeczeń Sądu Najwyższego w sprawach cywilnych* (w:) *Uzasadnienia decyzji stosowania prawa*, red. I. Rzucidło-Grochowska, M. Grochowski, Warszawa 2015;
- Kisielewicz A., *Część historyczna uzasadnienia orzeczenia, czyli zanim „Naczelny Sąd Administracyjny zważył, co następuje”* (w:) *Uzasadnianie wyroków sądowych. Zasady i kontrowersje. Materiały z konferencji Biura Orzecznictwa NSA*, Warszawa 26 marca 2012, Warszawa 2013;
- Naworski J.P., *Glosa do wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 22.07.2022 r., II GSK 1377/20*, Glosa 2023, z. 3;
- Piątek W., *Glosa do wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 27 stycznia 2011 r. (sygn. akt I FSK 1143/10)*, ZNSA 2011, nr 5, s. 169;
- Posner R.A., *Judges' writing styles (and do they matter?)*, The University of Chicago Law Review 1995, nr 62;
- Rzucidło I., *Funkcje uzasadnienia sądowego*, Studenckie zeszyty naukowe 2011, z. 21;
- Wojnicki Z., *Funkcje uzasadnień decyzji sądowych*, Studia Prawno-Ekonomiczne 1989, t. XLIII;
- Wróblewski J., *Sądowe stosowania prawa*, Warszawa 1988.